

Wat is waarheid? (4 – slot)

Inleiding¹

Wij hebben in de voorgaande uiteenzettingen uitgelegd, dat het woord van God absolute waarheid is en dat wij het op de juiste wijze verstaan, als wij de directe en ruimere samenhang ervan in aanmerking nemen. Wij ontdekten, dat er heel wat gezichtspunten zijn, die onze aandacht verdienen, als wij willen doordringen tot de waarheid, die thans voor ons geldt. Als wij wijzen op deze punten, die belangrijk voor ons blijken te zijn om het Woord van God te verstaan, dan ervaren wij niet zelden, dat men verbaasd tot afwijzend reageert. Wij willen ons daarom afvragen of er in de Heilige Schrift zelf een aanwijzing of een stimulerende waar-schuwing wordt gegeven, die ons tot een dergelijke zienswijze aanspoort.

Het woord van de waarheid recht snijden.

In de laatste aan ons overgeleverde brief heeft de bejaarde apostel Paulus, die het einde van zijn aardse dienst naderbij zag komen, aan Timotheus, die reeds vele jaren zijn medearbeider was, enige belangrijke aanwijzingen gegeven. Eén daarvan, die betrekking heeft op de dienst van hen, die door Gods genade in Christus geroepen zijn, luidt: *‘Beijver je om jezelf als beproefd aan God voor te stellen, als een arbeider die zich niet hoeft te schamen, die het woord van de waarheid **recht snijdt.***^{2Tim.2:15}

^{CV} Dit is een instructie, die in beknopte en eenduidige woorden uitdrukt, wat wij in het voorgaande² als voorbeeld naar voren hebben gebracht. Wij zien, dat men dit vers in geen enkele Bijbelvertaling druktechnisch [bijvoorbeeld vet- of schuingedrukt] speciaal heeft laten uitkomen (zoals soms wel eens het geval is) om daarmee de betekenis naar voren te brengen. Hier wordt ons echter de sleutel aangereikt die in staat stelt de diepste en meest geheime kamers van Goddelijke wijsheid te openen.

¹ Vertaling door Rita Buurveld (en Hans Maissan, eindredactie) van “Was ist Wahr-heit?”, Wilhelm Prolingheuer, Konkordanter Verlag Pforzheim. Teksten tussen rechte haken [] en voetnoten zijn van de redactie van het EH-Magazine.

² zie ‘Wat is waarheid?’ 1 t/m 3 in EH-Magazines jrg. 18-1 t/m 18-3

In de grondtekst staat hier het woord *orthotomeō*. Luther heeft het met *recht teilen* [juist delen] vertaald. Elberfeld schrijft *in gerade Richtung schneiden* [in de juiste richting snijden]. Schmoller geeft het weer met *recht zuschneiden* [op maat snijden]. Menge schrijft in deze tekst ^{2Tim.2:15} ‘... weil er das Wort der Wahrheit *richtig darbietet*’ [correct laat zien]. In een voetnoot legt hij vervolgens uit: ‘d.w.z. uit elkaar houdt wat moet worden onderscheiden en op juiste wijze verbindt wat bij elkaar hoort.’ [NBG: *rechte voren trekken*; SV: *recht snijden* !!]

Zo vinden wij in de uiteenlopende vertalingen van dit slechts één keer in het Nieuwe Testament voorkomende woord een bij benadering inhoudelijke overeenstemming. In het trefwoordenregister van het ‘Konkordantes Neues Testament, blz. 544’ wordt verhelderend uiteengezet: “in geestelijke zin iedere waarheid op de *juiste tijd* en op de *juiste plaats* toepassen.”

Enkele tientallen jaren geleden werd met betrekking tot dit onderwerp het levensverhaal van een arts voor mij van grote betekenis:

Hij was tijdens de eerste wereldoorlog als student opgeroepen en na een korte trainingstijd ingezet aan het westelijk front in de stellingoorlog. In zijn bagage bevond zich de bijbel en in zijn hart waren twee woorden bijzonder diep ingeprent, namelijk ten eerste de woorden: ‘*De Here is mijn Herder, mij ontbreekt niets; Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij aan rustige wateren; Hij verkwikt mijn ziel. Hij leidt mij in de rechte sporen om Zijns Naams wil. Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij. Gij richt voor mij een dis aan voor de ogen van wie mij benauwen*’ ^{Ps.23:1-5}; en als tweede de belofte: ‘*Vrees niet, want Ik heb u verlost. Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn. Wanneer gij door het water trekt, ben Ik met u; gaat gij door rivieren, zij zullen u niet wegspoelen; als gij door het vuur gaat, zult gij niet verteren en zal de vlam u niet verbranden. Want Ik, de Here, ben uw God, de Heilige Israëls, uw Verlosser.*’ ^{Jes.43:1-3}

Toegerust met deze Goddelijke beloften, streed hij onverschrokken. Vaak verliet hij de beschuttende dekking van de loopgraaf voor een gewaagde verkenning van het terrein, zodat zijn kameraden en superieuren hem waarschuwden om terughoudender te zijn en zijn leven niet onnodig in gevaar te brengen.

Op een dag kwam hij, bij een stormaanval op de vijandelijke stellingen, terecht in een spervuur van duizenden granaten – en toen werd hij ook getroffen. Toen hij na uren weer tot bewustzijn kwam, lag hij klapper-tandend tussen de fronten in een granaatrechter, die halfvol water stond. Arm en schouder waren verbrijzeld. Aan het nachtelijke firmament straalden de sterren. En in zijn hart verrezen stormachtige vragen: Waar bent u, God? Waarom is dit met mij gebeurd? Ik heb toch op Uw woord vertrouwd, dat U altijd bij mij bent en mij behoedt voor de ogen van mijn vijanden? – Hij werd de volgende dag gevonden en kwam gedurende lange tijd in een militair hospitaal. Zijn beroepsloopbaan leek verwoest. En de knagende vragen brachten hem tot steeds sterkere twijfel aan God en aan de geloofwaardigheid van Zijn Woord.

Door deze innerlijke onrust gedreven greep hij steeds weer naar de Bijbel en op een dag richtte God zijn blik en zijn verstand op deze opdracht van de apostel Paulus aan Timotheus: *‘Beijver je het woord van de waarheid recht te snijden.’* Hij zag in, dat hij gesteund had op beloften, die niet voor hem golden, waarvan de letterlijke toepassing in deze situatie heel dwaas was geweest! Door God op deze drastische en aangrijpende wijze aangesproken mocht hij een prediker van de waarheid worden, die velen tot zegen werd. Steeds weer zet hij zich ertoe, zich bij het lezen van de Heilige Schrift af te vragen: *Wie* zegt deze woorden of schrijft deze brief? *Wie* geldt dit, d.w.z. aan wie is het gericht? *Wanneer* en met het oog op welke tijd is het naar buiten gebracht? *Waarom* werd het geschreven, d.w.z. wat was de directe aanleiding? *Wat* houden deze woorden in, d.w.z. waar gaat het over? Vijf vragen die met een “W” beginnen: *wie*, *aan/voor wie*, *wanneer*, *waarom* en *wat* – die het woord in engere en ruimere samenhang verhelderen en tot de kern van de uitspraak leiden.

Deze belevenis werd voor mij in mijn jeugd tot een onvergetelijke aansporing om het woord van God vanuit het standpunt van ‘recht snijden’ te lezen, om iedere waarheid op de juiste tijd en op de juiste plaats toe te passen. Ik werd mij meer en meer bewust, dat de waarheid zich niet naar ons schikt, dat wij het woord niet naar ons goedgevoelen mogen toepassen, omdat wij dan zijn geloofwaardigheid in twijfel trekken. In tegendeel, wij moeten ons naar de waarheid richten, ons erdoor laten overtuigen, als wij waarachtige getuigen willen zijn.

Voor de discipelen van de Heer betekende dat destijds: *‘Als gij in **Mijn Woord** blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij en gij zult de **waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken.***^{’Joh.8:31,32} Het woord, dat Jezus in de waarachtigheid van God als dienaar van de besnijdenis tegen hen gesproken had, was de hén aangaande waarheid, die hen vrijmaakte, om in de kracht van heilige geest Zijn getuigen te zijn in Jeruzalem, Judea, Samaria en tot aan het uiterste der aarde.^{Hand.1:8}

Bij Paulus, tot wie de verhoogde Here vanuit de hemel de woorden sprak: ‘want hiertoe ben Ik u verschenen om u aan te wijzen als dienaar en getuige daarvan, dat gij Mij gezien hebt en dat Ik aan u verschijnen zal’,^{Hand.26:16} ging dit heel anders. Reeds bij deze eerste ontmoeting vóór Damascus werd duidelijk, dat hem een bijzondere boodschap om te verkondigen zou worden toevertrouwd. Als het dezelfde geweest zou zijn als die Jezus aan Zijn discipelen overgebracht had, dan had Paulus naar hen toe kunnen gaan om door hen daarin onderwezen te worden! Dat dit niet het geval geweest is, bewijst hij uitvoerig in het eerste hoofdstuk van de brief aan de Galaten, waar hij o.a. schrijft: *‘Want ik maak u bekend, broeders, dat het evangelie, hetwelk door mij verkondigd is, niet is naar de mens. Want ik heb het ook niet van een mens ontvangen of geleerd (d.w.z. ik heb het zonder menselijke tussenkomst ontvangen, en niet van Petrus noch van de andere apostelen), maar door openbaring van Jezus Christus.*^{Gal.1:11,12} Voor dit evangelie, waartoe de Here hem meerdere keren verscheen om mededelingen van God over te brengen, werd hij als een leraar der natiën [NBG: heidenen] in kennis en in waarheid aangesteld.^{1Tim.2:7}

Voor ons, die tot de natiën behoren, is *Paulus* daarom de spreekbuis van God en van Christus Jezus. Hij getuigt daarover van zichzelf: *‘Mij (d.w.z. niet iemand anders), verreweg de geringste van alle heiligen, is deze genade te beurt gevallen aan de **natiën** de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen en in het licht te stellen, wat de bediening van het geheimenis inhoudt, dat van eeuwen her verborgen is gebleven in God, de Schepper van alle dingen.*^{’Ef.3:8,9} Paulus was dus beslist niet aanmatigend, toen hij beweerde, dat de *waarheid van Christus* in hem was.^{2Cor.11:10} Laten wij toch ook altijd het woord van de waarheid recht snijden, d.w.z. op juiste wijze indelen en ons eigen maken, wat Christus Jezus door Paulus te zeggen heeft.

Het recht snijden in de brieven van Paulus

Toch verstaan wij de aanwijzing van de apostel Paulus voor het juiste snijden van het woord van de waarheid niet helemaal goed, als wij haar niet ook op de inhoud van zijn brieven toepassen. Wij komen daar twee grote, fundamentele waarheden in tegen, die we uit elkaar moeten houden. Als wij ze blindelings met elkaar vermengen, maken wij het tot ons gerichte woord van God twijfelachtig: veranderen wij waarheid in onwaarheid. Aan de ene kant staat onze *redding* en onze *positie* voor God, die wij *in Christus* bezitten, en aan de andere kant onze *wandel* en *dienst*, die wij *in de Here* volbrengen. Beide waarheden zet Paulus in zijn brieven in deze volgorde uiteen, omdat dit overeenkomt met de uitwerking van Gods genade aan ons. Ze zijn beide even belangrijk voor ons. Alleen samen vormen ze ‘het ons aangaande evangelie’; toch trekt de apostel tussen beide een duidelijke grens. Ze vereisen een verschillend standpunt van onze kant om tot één doel te leiden: als Christus geopenbaard wordt in heerlijkheid, met Hem op dezelfde wijze geopenbaard te worden.^{Kol.3:4}

Onze redding en positie.

De waarheid van het gered zijn uit de godverlatenheid en de duisternis van zonde en dood berust op het feit, dat alle handelingen alleen van God in Christus uitgaan en dat ons in dit gebeuren geen enkele medewerking toebedeeld is: ‘... **God**, Die ons behouden heeft en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar **Zijn eigen voornemen** en de genade, die ons in Christus Jezus gegeven is vóór eeuwige¹ tijden, doch die nu geopenbaard is door de verschijning van onze **Heiland, Christus Jezus**.’^{2Tim.1:9,10} ‘Want vroeger waren ook wij verdwaasd, ongehoorzaam, dwalende, verslaafd aan velerlei begeerten en zingenot, levende in boosheid en nijd, hatelijk en elkander hatende. Maar toen de goedertierenheid en mensenliefde van **onze Heiland en God** verscheen, heeft **Hij**, niet om werken der gerechtigheid, die wij zouden gedaan hebben, doch naar **Zijn ontferming ons gered** door het bad der wedergeboorte en der vernieuwing door heilige geest, die Hij rijkelijk over ons heeft uitgestort door **Jezus Christus, onze Heiland**, opdat wij gerechtvaardigd door Zijn genade, erfge-

¹ eeuwige – letterlijk: eonische.

namen zouden worden overeenkomstig de hope des eeuwigen levens¹.
^{Tit.3:3-7} *Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God; niet uit werken, opdat niemand roeme. Want Zijn maaksel zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen.'*
^{Ef.2:8-10}

Als we deze en andere teksten aandachtig onderzoeken, dan ontdekken wij dat de woorden uit 2 Cor. 5:18 er als titel boven gezet zouden kunnen worden: *'Dat alles is echter uit God, Die ons door Christus met Zichzelf verzoend heeft.'* Want bij deze heilsfeiten is alleen Hij Degene, Die uitkiest, en Die roept, Die rechtvaardigt en verheerlijkt. Hij is de Beginner en ook de Voleinder, Die met het uitroepen uit de wereld ook de garantie voor de uitvoering en het bereiken van het doel voor Zijn rekening heeft genomen. ^{Rom.8:29,30} God handelt soeverein naar het welbehagen van Zijn wil, voor Zichzelf instrumenten scheppend, die in Christus Jezus heilig en onberispelijk tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade zijn. ^{Ef.1:4,5} En de heilige geest, die in onze harten is uitgestort, betuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn. ^{Rom.8:15}

In dit alles zijn wij alleen *ontvangers*, want alle medewerking van onze kant is uitgesloten! Omdat wij met ons gebrekkig handelen geen deel hebben aan deze redding is ze onwankelbaar en onaantastbaar. Ook onze toekomstige vrijkoping van het lichaam der vernedering of anders onze opstanding uit de dood, om als levendgemaakten samen met Christus in heerlijkheid geopenbaard te worden, is gegarandeerd in Hem, Die Gods Ja en Amen is, Die alle beloften vervult. ^{2Cor.1:19,20} Voor ons, die geen enkele verdienste in dit handelen van God in Christus Jezus hebben, is slechts één antwoord mogelijk: dagelijkse dank – in vreugdevolle verwachting van de komende heerlijkheid!

Onze wandel en dienst

De tweede door Paulus verkondigde waarheid berust op deze door God aan ons gegeven positie. Zij is niet minder belangrijk en verdient onze onverdeelde aandacht. Het betreft onze wandel en dienst, die wij nu, als kinderen van God in de kracht van heilige geest en onder voortdurende

¹ Letterlijk: de verwachting van eonisch leven.

aanreiking van de opvoedende genade van God, mogen volbrengen. Hier worden wij tot heel bewuste actieve en gehoorzame *medewerking* opgeroepen. Daartoe dringt ons de liefde van God, die wij ervaren hebben. Daarvoor zijn wij voor een hoge prijs gekocht. ^{1Cor:6:20} Voortaan behoren wij niet meer onszelf toe, maar Hem, Die voor ons is gestorven en opgestaan. ^{2Cor:5:14,15} Op dit punt staat Christus niet als Redder voor ons, maar als *Heer*, als Gebieder, Die ons gaven heeft gegeven, opdat wij Hem daar nu getrouw mee dienen. Wij mogen leerlingen zijn, die Hij toebereidt voor toekomstige taken; wij zijn er toch als leden van Zijn lichaam toe geroepen onder Hem als het Hoofd mee te helpen het al in alles te completeren?! ^{Ef.1:22,23}

Talrijk zijn de vermaningen, die Paulus ons in al zijn brieven hiervoor meegeeft Zij hebben allemaal als achtergrond die dag, waarop wij allen voor het “jurypodium” van Christus openbaar gemaakt worden om over onze wandel en dienst rekenschap af te leggen en loon en lof van de rechtvaardige Rechter in ontvangst te nemen ofwel daarin verlies te lijden. ^{1Cor.3; 2Cor.5; Rom.14} Want Hij Zelf zal de uitgeroepen gemeente, die Zijn lichaam is, zo voor Zich stellen, dat zij geen enkele vlek of rimpel of iets dergelijks heeft, maar heilig en onberispelijk is. ^{Ef.5:27} Als zij tezamen met Hem in heerlijkheid geopenbaard wordt, zal zij Hem en Zijn Vader in alles tot eer strekken.

Met betrekking tot deze waarheid van het evangelie, dat ons aangaat, kan er voor ons ook maar één antwoord zijn, namelijk de Here waardig te wandelen en Hem in alles te behagen als degenen, die in alle goed werk vrucht dragen. ^{Kol.1:10} Op deze weg zijn wij *nooit volmaakt*, maar steeds *in ontwikkeling* – mensen, die zich dagelijks inspannen om de heiliging, die door God aan hen voltrokken is, nu ook in het leven in praktijk te brengen en overeenkomstig de rijke genade van God, die hen ten deel viel, ook anderen genade te bewijzen¹. ^{Ef.4:32; Kol.3:12,13}

Is het niet kostelijk het woord van de waarheid op deze manier te lezen en te verstaan? Als wij geen onderscheid maken tussen onze *positie* en onze *wandel* en dan ons gebrekkige doen en laten zien in relatie tot de Goddelijke redding, is ons hart dan in staat in de vrede met God te rusten? Als wij onze redding in afhankelijkheid van onze wandel bekijken,

1 Genade bewijzen – Grieks: charizomai. NBG en St.Vert.: vergeven.

kan echte vreugde ons dan ooit vervullen? Zouden wij niet dagelijks moedeloos worden bij de gedachte, dat *wij* voor de definitieve redding vast wel iets hebben verzuimd? Het zij verre van ons zo te denken, want daarmee wordt Gods redderswerk als onontoereikend voorgesteld en het kruis van Jezus Christus geringschat. Laten wij de genade van God niet afwijzen, want wij zijn tot lof van de heerlijkheid van deze genade bestemd!

Wie echter van mening mocht zijn, dat de waarheid van onze redding door God in Christus alleen al voldoende is en de andere waarheid van onze wandel en dienst in de Here thans minder belangrijk is, die mist het doel van een echt Godvererend leven. De resultaten van zulk gedrag zullen zichtbaar worden op die dag, waarop wij ons allen voor de uitspraak van de Here zullen buigen. Want alleen zij, die volhard hebben, die zich in dit leven blijmoedig onder Zijn hierop betrekking hebbende aanwijzingen hebben gesteld, die in Zijn gezindheid van ootmoed en zelfvernedering en van gehoorzaamheid geleefd hebben en zo Zijn verschijning hebben liefgehad, zullen ook met Hem aan Zijn *koningsheerschappij* deelhebben. Christus zal, wat betreft het *meeheersen*, hen verloochenen, die Hem, wat betreft de waarheid van een waardige wandel en dienst, verloochend hebben en de leer van hun God en Redder niet in alles tot sieraad gestrekt hebben. ^{2Tim.2:11-13; Tit.2:10}

Hieruit blijkt hoe belangrijk het voor ons is ook de brieven van de apostel Paulus op juiste wijze te snijden, om de beide kanten van het evangelie van de genade te kennen, en daar dankbaar in te leven. Als wij in deze genade blijven, die onze positie in Christus bepaalt en die het fundament is van een juiste wandel en dienst in de Here, dan blijven wij in de waarheid. Vallen wij uit deze genade, d.w.z. staan wij niet meer op de vaste grond van de genade in het vertrouwen op onze God en Vader, dan vallen wij ten prooi aan dwaling. Wij worden onzeker, verliezen de vrede en de blijdschap van ons hart en worden tenslotte hard en onverdraagzaam in de omgang met onze medemensen. Hoe meer wij echter de waarheid van de Goddelijke genade verstaan, des te meer liefde zullen wij aan onze omgeving kunnen schenken. Zulke liefde is helemaal niet blind voor wangedrag, ze is niet zo weekhartig en sentimenteel om niet ook dat te kunnen blootleggen, om te vermanen en af te wijzen. Maar ook dat zal dan in de geest van de genade gebeuren en daarom de vrucht van het herstel dragen.

Wat is waarheid?

Wat is dus waarheid? Elk woord van God, dat recht gesneden wordt en dat in zijn eigen verband gelaten wordt. Dat is voor ons in het bijzonder het woord van Gods genade en van de onnaspeurlijke rijkdom van Christus, dat Paulus, de door de wil van God geroepen apostel, tot ons richt, opdat wij het in de gehoorzaamheid van het geloof in woord en daad aannemen. Paulus schrijft: *'Als medewerkers Gods vermanen wij u ook de genade Gods niet tevergeefs te ontvangen (...) Wij geven in geen enkel opzicht enige aanstoot, opdat onze bediening niet gesmaad worde; maar wij doen onszelf in alles kennen als dienaren Gods: (...) in de prediking van de waarheid.'*^{2Cor.6:1,3,4,7}

Laten wij daarin zijn navolgers [letterlijk: nabootser/imitator] zijn en dienaren in het woord van de waarheid, mensen die zich op de weg in Christus Jezus van deze apostel richten.^{1Cor.4:17; Fil.4:9} Maar laten wij ook al het over Gods woord aangeboden eerst onder voorbehoud aannemen, om aan de hand van de Schrift – onder strenge inachtneming van de samenhang – te toetsen of het juist is. En laten wij daarbij ter harte nemen, wat in Spreuken staat: *'Koop waarheid – en verkoop ze niet.'*^{Spr.23:23} D.w.z. zet alles op alles om de waarheid te ontdekken en laat haar niet meer los, geef ze niet weer op voor een smadelijke prijs!

Wij willen er om bidden, dat de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus ons steeds meer zal verlichten, opdat wij ten volle overtuigd worden in heel de wil van God met ons en met de gehele schepping, deze wil liefhebben en daaruit in wijsheid leven. God is het Die zulk willen en werken naar Zijn welbehagen in ons werkt. Hem zij dank voor deze genade.

Wilhelm Prolingheuer.